

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๘

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา อันเป็นเหตุให้ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง สรุปว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนพรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ หลังจากได้รับจดทะเบียนผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ ลำดับที่ ๔ และลำดับที่ ๕ ซึ่งตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร บ้านเลขที่ ๓๓ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี บ้านเลขที่ ๑๖ / ๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลพระยืน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น บ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลวังชมภู อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ และบ้านเลขที่ ๑๑๑ / ๒๕ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลบางม่วง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ตามลำดับ แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการแจ้งการจัดตั้งเสนอผู้ร้องแล้ว ผู้ร้องได้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ และรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๒ ภาคกลาง จังหวัดกาญจนบุรี ลำดับที่ ๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น และลำดับที่ ๔

ภาคเหนือ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม ๓ สาขา ส่วนสาขาลำดับที่ ๑ ภาคใต้ จังหวัดชุมพร นั้น ผู้ร้องไม่รับรองเพราะการจัดตั้งสาขาพรรคไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคไทยพิทักษ์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๕๗ ของผู้ถูกร้อง จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ฯ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย แจ้งให้ผู้ร้องทราบและสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อชี้แจง

ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจง สรุปว่า การดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ เป็นไปตามขั้นตอนทุกประการ เพียงแต่มีความบกพร่องในการประชุมจัดตั้งเท่านั้น ไม่คัดค้านในการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบและคำชี้แจงแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่านายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้อง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดแจ้งการจัดตั้งดังกล่าว ในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ตามคำร้อง และคำชี้แจง ฟังได้รับกันว่า ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ที่ผู้ร้องรับรองการจัดตั้งแล้ว ๓ สาขา ในภาคกลาง จังหวัดกาญจนบุรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น และภาคเหนือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในส่วนของภาคใต้ จังหวัดชุมพร ซึ่งผู้ร้องไม่รับรองนั้น เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรว่า ชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๗ ณ บ้านเลขที่ ๓๑/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีจำนวนเพียง ๒๓ คน และบางคนที่มิรายชื่อก็ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ทั้งไม่ทราบว่าได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคในตำแหน่งใด เจ้าของบ้านที่เป็นที่ตั้งสาขาพรรคก็ไม่ได้อนุญาตให้ใช้เป็นที่ตั้ง เมื่อข้อบังคับพรรคไทยพิทักษ์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๕๕ กำหนดว่า “แผนและกำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดให้ขึ้นอยู่กับการศึกษาของคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญ ซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ โดยสาขาดังกล่าวต้องมีสมาชิกพรรคในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไป แต่ทั้งนี้ในวาระแรกต้องไม่น้อยกว่าภาคหนึ่งสาขา ภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย” ข้อ ๕๖ กำหนดว่า “การจัดตั้งสาขาให้มีได้ไม่เกินเขตเลือกตั้งละหนึ่งสาขา ดังนี้ (๑) ให้สมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขารวบรวมสมาชิกพรรคจำนวนไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไปโดยจัดทำทะเบียนสมาชิกไว้ (๒) ให้ผู้แทนสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ยื่นแสดงความจำนงเพื่อขอจัดตั้งสาขาต่อสำนักงานใหญ่พรรคเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาอนุมัติโดยจัดส่งบัญชีรายชื่อตาม (๑) ไปด้วย” และข้อ ๕๗ กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดจัดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาเป็นครั้งแรกภายในหกสิบวันและเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งสำนักงานใหญ่พรรคทราบเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป การประชุมสาขาดังกล่าวต้องมีสมาชิกพรรคในสาขาพรรคนั้นเข้าประชุมไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไป”

ดังนี้ จึงเห็นได้ว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดให้ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาของคณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้พิจารณาอนุมัติตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญ ซึ่งมี ฎมิดำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ไม่น้อยกว่าสามสิบคนขึ้นไป เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดจัดตั้งสาขาพรรคได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทน ของสาขาพรรค เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคภายใน ๖๐ วัน ซึ่งการประชุม ดังกล่าวต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า ๓๐ คน และเมื่อได้ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งสำนักงานใหญ่พรรคทราบเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป ดังนั้น ในการประชุมของผู้ถูกร้องที่บ้านเลขที่ซึ่งเป็นที่ตั้งสาขาพรรคดังกล่าว จึงมีผู้เข้าร่วมประชุมสาขาพรรค จำนวนไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค และไม่ถือว่ามีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคแต่อย่างใด เมื่อผู้ถูกร้อง ไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขาภายในกำหนดตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้อง ได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยพิทักษ์ไทย ผู้ถูกร้อง

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ